

DE VLAAMSE MINISTER VAN OMGEVING EN LANDBOUW

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2015 tot aanwijzing van de Vlaamse en provinciale projecten ter uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, wat betreft de hervorming van de bevoegdheidsverdeling inzake Vlaamse en provinciale projecten
Definitieve goedkeuring

Samenvatting

De vergunningverlenende overheid voor aanvragen van omgevingsvergunningen wordt in grote mate geregeld via het Besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2015 en de bijlagen tot aanwijzing van de Vlaamse en provinciale projecten.

Via voorliggend wijzigingsbesluit worden enkele aanpassingen doorgevoerd aan de bevoegdheidsverdeling.

Voorliggend besluit wordt definitief goedgekeurd na het advies van de Raad van State.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld: Omgeving en Natuur (beleidsdomein Omgeving)

ISE thema-overschrijdend instrumentarium omgeving

- Strategische doelstelling 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium
- Operationele doelstelling 5. De omgevingsvergunning vereenvoudigen

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het taalkundig en wetgevingstechnisch advies nr. 2026/51 van 4 april 2026.

Het advies van de Inspectie van Financiën werd op 5 maart 2026 verkregen.

De Vlaamse Regering keurde het besluit principieel goed op 12 mei 2026 (VR 2026 1206 DOC.0615).

Het advies van de Raad van State nr. 79.589/1 werd op 17 juli 2026 verkregen. Voor een bespreking hiervan, wordt verwezen naar punt 4.

2. INHOUD

1. BESPREKING VAN DE VOORGESTELDE WIJZIGINGEN VAN DE VLAAMSE LIJST

1.1. Wijziging punt 5°: natte en droge infrastructuur waterwegen eerste categorie

Huidige tekst:

5° aanvragen met betrekking tot de natte en droge infrastructuur met openbaar karakter van:
a) waterwegen en onbevaarbare waterlopen van de eerste categorie en aanvragen met betrekking tot bruggen over en tunnels onder die waterwegen en waterlopen, met uitzondering van aanvragen die louter een lozing, overstort of watercaptatiepunt in die waterwegen en waterlopen voorzien;
b) overstromingsgebieden langs die waterwegen of waterlopen of aangelegd door de beheerders van die waterwegen of waterlopen;

Vandaag verschuiven dossiers naar een hoger bevoegdheidsniveau, doordat bepaalde elementen aan de vergunningsaanvraag toegevoegd worden die op de provinciale of Vlaamse lijst voorkomen. Het is echter niet verantwoord dat een project voor een gebouw als bevoegde vergunningverlenende overheid de Vlaamse Regering (i.c. de minister of de gewestelijke omgevingsambtenaar) krijgt toegewezen, enkel omdat er tijdens de werken een brugje (of een overwelving) over een waterloop wordt voorzien, waarlangs de werf bereikt wordt. Dit is te wijten aan de formulering “*aanvragen met betrekking tot bruggen over en tunnels onder die waterwegen en waterlopen*”.

Het zwaartepunt van de aanvraag ligt echter niet bij de tijdelijke brug of tunnel, maar bij de constructie die opgericht wordt. Vandaar dat aanvragen die louter een tijdelijke overwelving of inbuizing van waterwegen en onbevaarbare waterlopen van de eerste categorie voorzien, niet langer beschouwd zullen worden als een Vlaams project.

Dit betekent niet dat de aanvraag louter en alleen uit zo'n tijdelijke overwelving of inbuizing moet bestaan, maar wel dat de aanwezigheid van dit aspect er niet langer voor zorgt dat een aanvraag op Vlaams niveau behandeld moet worden.

Dijken e.d. zullen nog steeds op Vlaams niveau behandeld worden, dit betreft immers natte en droge infrastructuur [...].

Bevoegde overheid

- Voor wijziging : Vlaanderen (van zodra louter een tijdelijke overwelving of inbuizing van die waterwegen of waterlopen voorzien was bij een betrokken project)
- Na wijziging : gemeente of provincie afhankelijk van project (bijvoorbeeld: in geval van een constructie die gepaard gaat met een klasse 1 intichting zal de provincie bevoegde overheid zijn)

1.2. Wijziging punt 14°: (aardwarmte)

➤ Huidige tekst punt 14° :

“14° aanvragen met betrekking tot installaties voor het opsporen en winnen van aardwarmte vanaf een diepte van 500 meter ten opzichte van het TAW-referentiepunt (Tweede Algemene Waterpassing);”

Cfr rubriek 55.2 van VLAREM zijn boringen vanaf een diepte van 500 meter ten opzichte van het maaiveld ingedeeld als klasse 1. Voorgesteld wordt om enkel het opsporen en het initieel winnen op Vlaams niveau te behouden. Het is weinig zinvol om ook alle andere projecten van de deputatie weg te trekken naar het Vlaamse niveau toe, louter en alleen omdat ze op een doeltreffende manier aardwarmte gebruiken.

Bevoegde overheid

- Voor wijziging : Vlaanderen
- Na wijziging :
 - Vlaanderen: voor de het opsporen en initieel winnen
 - Provincie : rest

1.3. Wijziging punt 19°: gebouwen of gebouwencomplexen van minstens 50.000 m²

Huidige tekst:

“19° aanvragen met betrekking tot gebouwen of gebouwencomplexen met een totale nuttige vloeroppervlakte, met uitsluiting van de nuttige vloeroppervlakte met de functies wonen, landbouw in de ruime zin en industrie en bedrijvigheid, van minstens 50.000 m², gelegen buiten gemeenten met meer dan 200.000 inwoners;”

De huidige formulering maakt dat kleine latere wijzigingen van deze gebouwen en gebouwencomplexen allemaal ook op Vlaams niveau moeten worden behandeld.

Zo moet Vlaanderen bijvoorbeeld elke kleine wijziging behandelen van ziekenhuis Gasthuisberg te Leuven, van de universiteitsgebouwen te Leuven, van het shoppingcentrum te Wijnegem., terwijl dit niet het geval is voor de universiteitsgebouwen te Gent (meer dan 200.000 inwoners).

Toename bruto vloeroppervlakte

Zoals hoger aangegeven, dient Vlaanderen zich niet uit te spreken over elke wijziging die mogelijks zou kunnen plaatsvinden aan gebouwen of gebouwencomplexen met een bepaalde totale nuttige vloeroppervlakte.

Vlaanderen dient zich te focussen op die dossiers die voor Vlaanderen van strategisch belang zijn. Latere veranderingen aan dergelijke projecten kunnen, wanneer het “kleinigheden” betreffen, beter op lokaal niveau behandeld worden.

Bijgevolg zal Vlaanderen alleen de vergunningsprocedure opnemen als

- de totale bruto vloeroppervlakte toeneemt met minstens 50.000 vierkante meter, *met uitsluiting van de bruto vloeroppervlakte met de functies wonen, landbouw in de ruime zin en industrie en bedrijvigheid*
- als een vergunningsplichtige functiewijziging betrekking heeft op een totale bruto vloeroppervlakte van minstens 50.000 vierkante meter, *met uitsluiting van de bruto vloeroppervlakte met de functies wonen, landbouw in de ruime zin en industrie en bedrijvigheid*

Niet langer nuttige maar wel bruto vloeroppervlakte

Onder bruto-vloeroppervlakte moet worden verstaan de som van de vloeroppervlakte voor alle bouwlagen, met inbegrip van de buitenmuren.

Dit maakt de regeling eenvoudiger toepasbaar.

Er wordt daarom bepaald dat enkel aanvragen die voor een toename van de bruto vloeroppervlakte met minstens 50.000 m² zorgen, door Vlaanderen worden behandeld. Ook functiewijzigingen, groter dan 50.000 m² zijn voor Vlaanderen. De functies wonen, landbouw in de ruime zin, industrie en bedrijvigheid blijven daarbij uitgesloten.

Alle aanvragen groter dan 50.000 m² (ook functiewijzigingen met die oppervlakte), met uitzondering van de functies zoals hierboven vermeld, worden zo ingrijpend geacht, dat ze aan Vlaanderen worden toegewezen. Wat betreft aanvragen m.b.t. kleinhandelsactiviteiten van minstens 20.000m² en maximaal 50.000 m² buiten de centrumsteden, is de deputatie bevoegd, tenzij in de centrumsteden. De centrumsteden zijn bevoegd om deze aanvragen zelf te behandelen.

Bevoegde overheid

- Voor wijziging : Vlaanderen (van zodra betrekking op projecten (m.u.v. wonen, landbouw en bedrijvigheid) met totale nuttige vloeroppervlakte groter dan 50 000 m² (buiten gemeenten met meer dan 200.000 inwoners: gemeente)
- Na wijziging:
 - o gemeente > 200.000 inwoners : alle aanvragen
 - o Vlaanderen (buiten hierboven):
 - § Toename totale bruto vloeroppervlakte $\geq$ 50.000 m², m.u.v. wonen, landbouw en bedrijvigheid
 - § Vergunningsplichtige functiewijziging met een totale bruto vloeroppervlakte van $\geq$ 50.000 m², m.u.v. wonen, landbouw en bedrijvigheid
 - o Centrumsteden (buiten de handelingen hierboven)
 - § Alle kleinhandelsactiviteiten (Toename > 20.000 m² en < 50.000 m²)
 - § Alle vergunningsplichtige functiewijzigingen (totale netto-handelsoppervlakte $\leq$ 50.000 m²)
 - o Provincie (buiten de handelingen hierboven)
 - § kleinhandelsactiviteiten als toename totale netto handelsoppervlakte Toename > 20.000 m² en < 50.000 m²
 - § vergunningsplichtige functiewijziging met een totale netto-handelsoppervlakte > 20.000 m² en < 50.000 m²
 - o gemeente niet centrumsteden: alle andere aanvragen

Tabel met voorbeeld van de bevoegdheidsverdeling in de bestaande situatie:

<i>Aanvraag en alle latere wijzigingen ongeacht de oppervlakte van de toename/ functiewijziging</i>	<i>gemeenten > 200.000 inwoners</i>	<i>Centrumsteden</i>	<i>Niet-centrumsteden</i>
Kantoor > 50.000 m ²	Gemeente	Vlaanderen	Vlaanderen
Kantoor > 20.000 m ² en < 50.000 m ²	Gemeente	Gemeente	Gemeente
Kantoor < 20.000 m ²	Gemeente	Gemeente	Gemeente
Handel > 50.000 m ²	Gemeente	Vlaanderen	Vlaanderen.
Handel > 20.000 m ² en < 50.000 m ²	Gemeente	Gemeente	Provincie
Handel < 20.000 m ²	Gemeente	Gemeente	Gemeente

Tabel met voorbeeld van bevoegdheidsverdeling in nieuwe situatie:

<i>A/ Aanvragen en enkel toename/ functiewijziging van minimale oppervlakte</i>	<i>gemeenten > 200.000 inwoners</i>	<i>Centrumsteden</i>	<i>Niet-centrumsteden</i>
Kantoor > 50.000 m ²	Gemeente	Vlaanderen	Vlaanderen
Kantoor > 20.000 m ² en < 50.000 m ²	Gemeente	Gemeente	Gemeente
Kantoor < 20.000 m ²	Gemeente	Gemeente	Gemeente

Handel > 50.000 m ²	Gemeente	Vlaanderen	Vlaanderen.
Handel > 20.000 m ² en < 50.000 m ²	Gemeente	Gemeente	Provincie
Handel < 20.000 m ²	Gemeente	Gemeente	Gemeente

<i>B/ 'Kleine' wijzigingen die de onder de minimale oppervlakte blijven</i>	<i>gemeenten > 200.000 inwoners</i>	<i>Centrumsteden</i>	<i>Niet-centrumsteden</i>
Kantoor > 50.000 m ²	Gemeente	Gemeente	Gemeente
Kantoor > 20.000 m ² en < 50.000 m ²	Gemeente	Gemeente	Gemeente
Kantoor < 20.000 m ²	Gemeente	Gemeente	Gemeente
Handel > 50.000 m ²	Gemeente	Gemeente	Gemeente
Handel > 20.000 m ² en < 50.000 m ²	Gemeente	Gemeente	Gemeente
Handel < 20.000 m ²	Gemeente	Gemeente	Gemeente

1.4. Wijziging punt 20°: golfterreinen

Huidige tekst:

“20° aanvragen met betrekking tot de aanleg of oppervlakte-uitbreiding van golfterreinen van achttien holes of meer, oefenholes niet inbegrepen;”

- *Inperking tot de initiële aanleg of een oppervlakte-uitbreiding*

Vlaanderen dient zich te focussen op die dossiers die voor Vlaanderen van strategisch belang zijn. Dit betreft de initiële aanleg van dergelijke terreinen, dan wel oppervlakte-uitbreidingen van dergelijke terreinen.

Latere veranderingen aan dergelijke projecten kunnen, wanneer het “kleinigheden” betreffen, beter op lokaal niveau behandeld worden. Ook de vergunbaarheid van een herinrichting wordt niet langer op Vlaams niveau beoordeeld. Het betreft hier eerder een verduidelijking van de wijziging die reeds in 2024 werd doorgevoerd, maar in sommige gevallen te eng werd geïnterpreteerd.

Bevoegde overheid

- Voor wijziging : Vlaanderen van zodra betrekking op golfterreinen met 18 holes of meer
- Na wijziging:
 - o Vlaanderen als het gaat om een initiële aanleg met 18 holes of meer of oppervlakte-uitbreiding van golfterrein met 18 holes of meer;
 - o overige: gemeente

1.5. Toevoeging punt 24°: Einstein telescoop

De Einsteintelecoop (ET) is een grootschalig internationaal wetenschappelijk infrastructuurproject om zwaartekrachtgolven te meten. Vlaanderen steunt het project Einsteintelecoop met als doel om als eerste in de wereld de eerste zwaartekrachtgolfdetector van de derde generatie te bouwen in de Euregio Maas-Rijn.

Het toekomstig geavanceerd observatorium voor zwaartekrachtgolven biedt Vlaanderen de mogelijkheid om zich te positioneren aan de voorhoede van de internationale wetenschappelijke gemeenschap en intensifieert het ecosysteem van hoogtechnologische bedrijven en toonaangevende onderzoeksinstellingen in Vlaanderen en de omringende regio's en landen.

Het is nodig om maximaal faciliterend op te treden om te komen tot een vlotte vergunbaarheid en realiseerbaarheid van de geplande investering. Gezien het belang en de impact van deze telescoop de grenzen van de betrokken gemeente en de provincie Limburg overstijgt en het strategisch belang voor heel het Vlaams Gewest, is het nodig vergunningsaanvragen met betrekking tot de Einsteintelecoop aan te duiden als een Vlaams project.

Hiertoe wordt punt 24 toegevoegd aan bijlage 1 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2015 tot aanwijzing van de Vlaamse en provinciale projecten ter uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning.

Het gaat hierbij uitsluitend om aanvragen die verband houden met de bouw, realisatie, exploitatie en latere ontmanteling of afbraak van de eigenlijke telescoop en de bijhorende ondergrondse en bovengrondse infrastructuur. Ook latere wijzigingen en aanvragen die worden ingediend in het kader van vooronderzoek naar de haalbaarheid van het infrastructuurproject vallen hieronder. Toeleverings-, ontwikkelings- of productieactiviteiten die niet rechtstreeks deel uitmaken van het infrastructuurproject zelf zijn uitgesloten.

Bevoegde overheid

- Voor wijziging: gemeente
- Na wijziging: Vlaanderen

2. BESPREKING VAN DE VOORGESTELDE WIJZIGINGEN VAN DE PROVINCIALE LIJST

2.1. Wijziging punt 2°: natte en droge infrastructuur waterwegen tweede categorie

Huidige tekst:

- 2° aanvragen met betrekking tot de natte en droge infrastructuur met openbaar karakter van:*
- a) onbevaarbare waterlopen van de tweede categorie en aanvragen met betrekking tot bruggen over en tunnels onder die waterlopen, met uitzondering van aanvragen die louter een lozing, overstort of watercaptatiepunt in die waterlopen voorzien;*
 - b) overstromingsgebieden langs die waterlopen of aangelegd door de beheerders van die waterlopen;*

Vandaag verschuiven dossiers naar een hoger bevoegdheidsniveau, doordat bepaalde elementen aan de vergunningsaanvraag toegevoegd worden die op de provinciale of Vlaamse lijst voorkomen. Het is echter niet verantwoord dat een project voor een gebouw als bevoegde overheid de deputatie krijgt toegewezen, enkel omdat er tijdens de werken een brugje (of een overwelving) over een waterloop wordt voorzien, waarlangs de werf bereikt wordt. Dit is te wijten aan de formulering "*aanvragen met betrekking tot bruggen over en tunnels onder die waterwegen en waterlopen*".

Het zwaartepunt van de aanvraag ligt echter niet bij de tijdelijke brug of tunnel, maar bij de constructie die opgericht wordt. Vandaar dat aanvragen die louter een tijdelijke overwelving of inbuizing van waterwegen en onbevaarbare waterlopen van de tweede categorie voorzien, niet langer beschouwd zullen worden als een provinciaal project.

Dit betekent niet dat de aanvraag louter en alleen uit zo'n tijdelijke overwelving of inbuizing moet bestaan, maar wel dat de aanwezigheid van dit aspect er niet langer voor zorgt dat een aanvraag op provinciaal niveau behandeld moet worden.

Bevoegde overheid

- Voor wijziging: provincie indien louter een tijdelijke overwelving of inbuizing van die waterwegen of waterlopen voorzien was bij betrokken project
- Na wijziging : gemeente of provincie afhankelijk van project

2.2. Wijziging punt 3°: permanente omlopen voor motorvoertuigen of motorvaartuigen & golfterreinen

Huidige tekst:

“3° aanvragen met betrekking tot:

- a) de aanleg of oppervlakte-uitbreiding van recreatieve terreinen, beheerd door gewest of provincie;*
- b) permanente omlopen voor motorvoertuigen of motorvaartuigen;*
- c) de aanleg of oppervlakte-uitbreiding van golfterreinen met meer dan acht holes en minder dan achttien holes, oefenholes uitgezonderd;”*

Voor wat betreft de opheffing van punt b), permanente omlopen zijn reeds ingedeeld als een klasse 1. De schrapping hier heeft dus geen gevolg, maar versimpelt de wetgeving.

Bevoegde overheid

- Voor wijziging: provincie
- Na wijziging: provincie

Voorgesteld wordt om de aanvragen m.b.t. *permanente omlopen voor motorvoertuigen of motorvaartuigen* van de provinciale lijst te schrappen. Deze omlopen zijn reeds ingedeeld als een inrichting klasse 1, en worden dus door de deputatie behandeld. Een schrapping zorgt ervoor dat de bevoegdheid slechts op 1 plaats geregeld wordt, wat een vereenvoudiging van regelgeving inhoudt.

Bevoegde overheid:

- Voor wijziging: provincie
- Na wijziging: provincie

Voor de voorgestelde wijziging inzake golfterreinen geldt dezelfde redenering als bij punt 20° van de Vlaamse lijst.

Bevoegde overheid

- Voor wijziging provincie van zodra betrekking op golfterreinen tussen 8 en 18 holes
- Na wijziging:
 - o provincie als het gaat om een initiële aanleg of oppervlakte-uitbreiding van golfterrein tussen 8 en 18 holes;
 - o overige: gemeente

2.3. Wijziging punt 5°: gebouwen of gebouwencomplexen voor kleinhandel van minstens 20.000 m²

Huidige tekst:

5° aanvragen met betrekking tot kleinhandelsactiviteiten met een netto handelsoppervlakte van meer dan 20.000 vierkante meter, gelegen buiten de gemeenten Aalst, Antwerpen, Brugge, Genk, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout;

Zoals hoger reeds aangegeven, is er thans een onderscheid in bevoegde overheid wat betreft aanvragen met betrekking tot kleinhandelsactiviteiten met een netto handelsoppervlakte van meer dan 20.000 m². Buiten centrumsteden is dat de deputatie, de centrumsteden daarentegen mogen hier zelf over beslissen.

Om te voorkomen dat echter kleinere wijzigingen naar het provinciaal niveau gaan, wordt wel voorzien dat de deputatie maar bevoegd is

- als de totale netto handelsoppervlakte met meer dan 20.000 vierkante meter toeneemt of
- als een vergunningsplichtige functiewijziging betrekking heeft op een totale netto-handelsoppervlakte van minstens 20.000 vierkante meter, gelegen buiten de gemeenten Aalst, Antwerpen, Brugge, Genk, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout

Bevoegde overheid

- voor wijziging:
 - o provincie mbt projecten met handelsoppervlakte tussen 20 000 m² en 50 000 m² netto vloeroppervlakte buiten de centrumsteden
 - o gemeente i.g.v. centrumsteden
- na wijziging:
 - o provincie als kleinhandelsactiviteiten met een netto handelsoppervlakte > 20.000 m² en < 50.000 m² (niet centrumsteden)
 - o centrumsteden als uitbreiding netto handelsoppervlakte met min. 20 000 m² of functiewijziging van min 20 000m²
gemeenten, niet centrumsteden: < 20.000 m²

Zie ook tabellen bij 1.3.

3. GEEN ACHTERUITGANG VAN HET MILIEU

Een verschuiving van de bevoegdheid inzake vergunningverlening in eerste aanleg zal geen achteruitgang van het leefmilieu met zich meebrengen.

De vergunningverlenende overheid is en blijft immers gebonden door dezelfde inhoudelijke beoordelingscriteria (stedenbouwkundige voorschriften en hun afwijkingsmogelijkheden, Vlaremnormen, sectorale wetgeving, luchtvaarterfdienstbaarheden, mer-regelgeving, ...). Artikel 23 van de Grondwet wordt door de wijziging niet geschonden. Bovendien zijn de wijzigingen ingegeven vanuit redenen van algemeen belang, met name een duidelijke en logische bevoegdheidsverdeling.

Bovendien is nog steeds een beroepsmogelijkheid bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen (en in cassatie bij de Raad van State) voorhanden. De toegang tot de rechter, die gegarandeerd wordt door het verdrag van Aarhus, is dan ook ten volle gerespecteerd.

Het ontwerp is ook geen kader voor de vergunningverlening, zodat een plan-m.e.r.-screening niet vereist is.

4. INWERKINGTREDING

Het besluit treedt in werking op een vaste datum, met name 3 november 2026, en niet 10 dagen na publicatie in het Staatsblad. Het omgevingsloket dient immers aangepast te worden aan deze nieuwe bevoegdheidsverdeling. Op 3 november 2026 zijn er al andere inhoudelijke aanpassingen van het Omgevingsloket voorzien. Omwille van de impact van dergelijke wijzigingen bij de dienstenleveranciers, gemeenten en aanvragers, is het aangewezen om al de wijzigingen aan het Omgevingsloket samen te laten in werking treden op 3 november 2026.

Omdat de aanvrager de bevoegde overheid moet kennen op het moment van het indienen van de aanvraag, wordt uitdrukkelijk bepaald dat het wijzigingsbesluit slechts van toepassing is op dossiers die ingediend worden vanaf deze datum. Dossiers die eerder ingediend werden (dus tot en met 2 november 2026) bij een bepaalde overheid, worden door die overheid verder afgehandeld. Zo moeten geen lopende procedures worden stopgezet of worden doorverwezen naar een andere bevoegde overheid.

Ook voor lopende processen inzake complexe projecten wordt een vergelijkbare overgangsregeling ingeschreven.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

Het besluit heeft geen andere bestuurlijke impact dan deze die reeds vermeld werd in de nota gevoegd bij het op 12 juni 2026 principieel goedgekeurd besluit (VR 2026 1206 DOC.0615).

4. ADVIES RAAD VAN STATE

Het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State nr. 79.589/1 werd op 17 juli 2026 verkregen.

In dit advies merkt de Raad van State op dat de toewijzing van de beslissing over aanvragen met betrekking tot de bouw, realisatie, exploitatie en latere ontmanteling of afbraak van de Einsteintelecoop en de bijbehorende ondergrondse en bovengrondse infrastructuur aan de Vlaamse Regering (artikel 1, 4°, van het ontwerp) als gevolg heeft dat voortaan nog slechts één administratieve aanleg beschikbaar zal zijn voor die Vlaamse projecten.

De Raad van State stelt dat de keuze voor de Vlaamse Regering als bevoegde overheid in eerste en enige administratieve aanleg, de opheffing van een administratieve beroepsmogelijkheid inhoudt, zodat het niet kan worden uitgesloten dat de ontworpen wijziging als een aanzienlijke achteruitgang van het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu zou worden beschouwd. De Raad vraagt om in het licht daarvan in de nota aan de Vlaamse Regering toe te lichten of er sprake is van een aanzienlijke achteruitgang ten opzichte van de bestaande wetgeving, en om daarvoor in voorkomend geval een redelijke verantwoording te bieden

Artikel 23, derde lid, 4°, van de Grondwet, dat het recht op bescherming van een gezond leefmilieu tot de erin verankerde economische, sociale en culturele rechten rekent, bevat een standstill-verplichting, die eraan in de weg staat dat de bevoegde wetgever het beschermingsniveau dat wordt geboden door de van toepassing zijnde wetgeving, *in aanzienlijke mate vermindert* zonder redelijke verantwoording. De opname van het standstill-beginsel in artikel 1.2.1, § 2, van het DABM verleent er in die context een specifieke juridische waarde aan.

De voormelde standstill-verplichting kan echter niet zo worden begrepen dat ze de bevoegde overheid zou verbieden wijzigingen aan te brengen in het vergunningenstelsel inzake stedenbouw en milieu. Zij verbiedt enkel maatregelen te nemen die een *aanzienlijke* achteruitgang zouden betekenen van het bij artikel 23, derde lid, 4°, van de Grondwet gewaarborgde recht, zonder dat daarvoor een redelijke verantwoording wordt geboden. De verplichting ontzegt de overheid niet de bevoegdheid om te oordelen hoe dat recht op de meest adequate wijze kan worden gewaarborgd.

Hierop kan worden gerepliceerd dat een verschuiving van de bevoegdheid inzake vergunningverlening in eerste aanleg geen achteruitgang van het leefmilieu met zich zal meebrengen. De vergunningverlenende overheid is en blijft immers gebonden door dezelfde inhoudelijke beoordelingscriteria (stedenbouwkundige voorschriften, Vlare-normen, sectorale wetgeving, luchtvaarterfdienstbaarheden, m.e.r.-regelgeving, ...). Artikel 23 van de Grondwet wordt door de wijziging niet geschonden. Bovendien is nog steeds een beroepsmogelijkheid bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen (en vervolgens in cassatie bij de Raad van State) voorhanden. De toegang tot de rechter, die gegarandeerd wordt door het verdrag van Aarhus, is dan ook ten volle gerespecteerd.

Het Grondwettelijk Hof heeft zich in het verleden reeds uitgesproken over verschillen in behandeling die voortvloeien uit het naast elkaar bestaan van een reguliere en een bijzondere vergunningsprocedure onder gelding van de VCRO, en zag toen in het ontbreken van een administratieve beroepsmogelijkheid in het kader van de bijzondere vergunningsprocedure geen graven. Er werd door het Hof op gewezen dat de mogelijkheid tot inspraak, die een waarborg biedt

voor de vrijwaring van het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu en een goede ruimtelijke ordening, zowel in de reguliere vergunningsprocedure (met administratief beroep) als in de bijzondere vergunningsprocedure (zonder administratief beroep) in beginsel verwezenlijkt wordt door de organisatie van een openbaar onderzoek. (GwH nr. 73/2017, 15 juni 2017)

De mogelijkheid tot inspraak bij de vergunningsprocedures biedt een waarborg voor de vrijwaring van het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu. Deze inspraak wordt in beginsel verwezenlijkt door de organisatie van een openbaar onderzoek. De voorgestelde wijziging in bevoegdheidsverdeling brengt geen wijzigingen aan wat betreft de verplichting om een openbaar onderzoek te organiseren, en vervolgens in de beslissing rekening te houden met de inspraakreacties, en vermindert minstens op dit punt dus geenszins het door de wetgeving geboden beschermingsniveau.

Uit de rechtspraak blijkt dat het door artikel 23, derde lid, 4° van de Grondwet beschermde recht op de bescherming van een gezond leefmilieu gelezen wordt in samenhang met de normen van internationaal en Europees recht, waaronder het Verdrag van Aarhus van 25 juni 1998 betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden. Het Verdrag van Aarhus voorziet niet in de verplichting voor de lidstaten om te voorzien in een administratieve beroepstrap, voorafgaand aan de mogelijkheid om de herziening van een vergunning te vragen bij een rechterlijke instantie. Ook naar intern recht heeft dergelijke verplichting nooit bestaan.

Bovendien is er nog steeds een beroepsmogelijkheid bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen, zodat de leden van het betrokken publiek de mogelijkheid hebben om deze beslissing aan een wettigheidscontrole door de administratieve rechter te onderwerpen. Aan de rechterlijke toetsing wordt op geen enkele manier afbreuk gedaan, integendeel wordt de drempel in bepaalde gevallen zelfs verlaagd, doordat de leden van het betrokken publiek niet verplicht zijn om eerst een administratieve beroepstrap te doorlopen vooraleer zij de zaak aan de rechter kunnen voorleggen. De toegang tot de rechter, die gegarandeerd wordt door het verdrag van Aarhus, is dan ook ten volle gerespecteerd.

Indien er al sprake zou zijn van een achteruitgang van het beschermingsniveau is deze alleszins niet 'aanzienlijk'. De mogelijkheid tot inspraak bij de vergunningsprocedures blijft gewaarborgd door de organisatie van een openbaar onderzoek en het recht om te worden gehoord. Aan deze mogelijkheden tot inspraak brengt de voorgestelde regeling geen wijzigingen aan. Ook de inhoudelijke beoordelingscriteria blijven, zoals reeds uiteengezet, ongewijzigd. Dossiers worden inhoudelijk aldus op eenzelfde manier beoordeeld, waardoor er geen sprake kan zijn van een 'aanzienlijke' achteruitgang van het beschermingsniveau.

Bovendien zijn de wijzigingen aan de lijsten van Vlaamse en provinciale projecten ingegeven vanuit redenen van algemeen belang, met name een duidelijke en logische bevoegdheidsverdeling. Specifiek voor wat betreft de Einsteintelecoop kan worden opgemerkt dat dit een grootschalig internationaal wetenschappelijk infrastructuurproject is om zwaartekrachtgolven te meten. Het algemeen belang van het project Einsteintelecoop kan niet worden onderschat. De Einsteintelecoop is een Europees project waarbij meerdere landen gezamenlijk investeren in een infrastructuur waarvan de baten grensoverschrijdend zijn. Het toekomstig geavanceerd observatorium voor zwaartekrachtgolven biedt Vlaanderen de mogelijkheid om zich te positioneren aan de voorhoede van de internationale wetenschappelijke gemeenschap en intensifieert het ecosysteem van hoogtechnologische bedrijven en toonaangevende onderzoeksinstellingen in Vlaanderen en de omliggende regio's en landen.

Gezien het belang en de impact van deze telescoop de grenzen van de betrokken gemeenten en de provincie Limburg overstijgt en het strategisch belang voor heel het Vlaams Gewest, is het nodig vergunningsaanvragen met betrekking tot de Einsteintelecoop aan te duiden als een Vlaams project.

5. VERDER TRAJECT

Voorliggend ontwerpbesluit wordt na definitieve goedkeuring gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2015 tot aanwijzing van de Vlaamse en provinciale projecten ter uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, wat betreft de hervorming van de bevoegdheidsverdeling inzake Vlaamse en provinciale projecten;
- 2° de Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw te gelasten het voormelde besluit van de Vlaamse Regering te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

Bijlagen

1. het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2015 tot aanwijzing van de Vlaamse en provinciale projecten ter uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, wat betreft de hervorming van de bevoegdheidsverdeling inzake Vlaamse en provinciale projecten
2. het advies nr. 79.589/1 van 17 juli 2026 van de Raad van State.